

MEDIJACIJA U ZAJEDNICI

PROMIŠLJAMO – GRADIMO MIR

Medijacija u zajednici

Naziv originala iz kojeg je napravljen izbor materijala

Training Manual in Community Mediation Skills
MEDIATION UK, 82a Gloucester Road Bristol BS7 8BN

Urednice

Katarina Kruhonja
Barbara Mitchels

Prijevod

Sonja Stanić

Lektor

Krunoslav Sukić

Korektorica

Jadranka Varošaneć

Oblikovanje i prijelom

Borovac i Bence d.o.o.

Tisak

Grafika d.o.o.

Za izdavača

Branka Kaselj

Izdavač

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek
Edukacijska kuća
Županijska 7, Osijek
Hrvatska
Godina: 2004.
eduka@centar-za-mir.hr

Izradu priručnika financijski su omogućili:

Westminster Foundation for Democracy, UK
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike
Hrvatske
Academy for Educational Development (AED)

“Ova publikacija izdana je uz potporu Academy for Educational Development (AED) u okviru projekta Potpora hrvatskim nevladinim organizacijama (CroNGO) pod uvjetima navedenim u ugovoru s Američkom agencijom za međunarodni razvoj (USAID) br. 160-A-00-01-00109-00. Ovdje navedeni stavovi autora ne moraju nužno odražavati stavove AED-a ili USAID-a.”

CIP - Katalogizacija u publikaciji
GRADSKA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA OSIJEK

UDK 316 . 624 (035)
347 . 919 . 1 (035)

MEDIJACIJA u zajednici : prikaz programa s primjerima radionica i radnim materijalima za trenere i trenerice / <urednice Katarina Kruhonja, Barbara Mitchels ; prijevod Sonja Stanić>. - Osijek : Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, 2004.

Prijevod djela: Training Manual in Community Mediation Skills. -

Bibliografija

ISBN 953-97479-6-1

101226074

Medijacija u zajednici

**Prikaz programa s primjerima radionica i radnim materijalima
za trenere i trenerice**

Posebno želimo zahvaliti Mediation UK,
udruzi koja je dopustila Barbari Mitchels da u ovom priručniku za medijaciju u zajednici
koristi i prilagodi neke njihove koncepte i vježbe.

Sadržaj

Uvodnik	6
PROGRAM EDUKACIJE ZA MEDIJACIJU U ZAJEDNICI	7
Program edukacije za medijaciju u zajednici	8
Plan četverodnevne edukacije za medijaciju u zajednici	10
PRVI DAN	15
Osnovna pravila rada u grupi	17
Uzroci i posljedice nasilja i sukoba	18
Sukob – pozitivan i negativan	19
Tko sam ja?	20
Crte života	22
Stilovi upravljanja sukobom	23
Dodatni materijal: Stilovi upravljanja sukobom	24
Kočnice i okidači	25
Dodatni materijal: Prekidanje ciklusa koji nam nisu od pomoći	26
Što je medijacija?	27
Sukob – što ometa, a što pomaže?	28
Vještine i kvalitete medijatora i medijatorica	29
Dodatni materijal: Vještine i kvalitete medijatora i medijatorica	30
Materijal za trenere: Vještine i kvalitete medijatora	31
DRUGI DAN	33
Slušanje/Neslušanje	35
Slušanje/Neslušanje	36
Slušanje/Neslušanje	37
Dodatni materijal: Čini mi se da me ne slušaš kada...	38
Dodatni materijal: Čini mi se da me slušaš kada...	39
Slušanje činjenica & osjećaja	40
Nečuvene izjave	41
Dodatni materijal: Nečuvene izjave	42
Vježba empatije	43
Demonstracija medijacije	44
Dodatni materijal: Proces medijacije – pregled	47
TREĆI DAN	49
Spor – porijeklo, proces i rezultati medijacije	51
Ko-medijacija: Prednosti i problemi	52
Odlumiti spor: činjenice, osjećaji, sporna pitanja, potrebe	53
Uvod u medijaciju: Prvi kontakt s prvom stranom	55
Posjet prvoj strani: točno slušanje – bez bilješki	56
Kako dobiti cjelovitu priču	57
Žargon – objašnjenje što je to medijacija	58
Pomoći ćeš mi, zar ne?	59
Dodatni materijal: Mogućnosti koje stoje na raspolaganju stranama u međususjedskom sukobu	60
Sada si ti na redu	61
Tehnika za kućni prag	62
Prvi kontakt s drugom stranom	63
Dodatni materijal: Dobar dan, ja sam iz vaše lokalne medijacijske službe	64
Pripreme za medijaciju licem u lice	66
Ponovni pregled procesa medijacije	67

Vježbanje uvodne izjave medijatora	68
Uvodne izjave medijatora	69
ČETVRTI DAN	71
Raznolikost u medijaciji	73
Dodatni materijal: Izgradnja odnosa	74
Dodatni materijal: Vjeruju li vam ljudi?	75
Uravnoteživanje moći	76
Strategije ublaživanja	77
Definiranje tema koje mogu biti predmet medijacije	78
PRILOZI	81
Primjer pisma jednoj strani u sukobu	83
Primjer zaprimnog obrasca	84
Primjer sporazuma	85
Drugi tipični sporazumi	86
LITERATURA	87
Literatura	89

Uvodnik

Misija Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek je osnaživanje pojedinaca i pojedinki, te grupacija za izgradnju demokratskog društva temeljenog na poštovanju ljudskih prava, građenju zajedničke sigurnosti i razvijanju kulture nenasilja.

Odgovarajući na potrebe poslijeratnog društva istočne Hrvatske, svoju misiju posebno posvećeno nastojimo provoditi u ratom podijeljenim multietničkim lokalnim zajednicama. Tako smo u ranom poslijeratnom razdoblju, putem mirovnih timova, podupirali otvaranje prvih komunikacija, povratak prognanih i raseljenih te osiguravanje društvene kohezije u desetak posebno ranjivih zajednica. Procjena utjecaja mirovnih projekata na te zajednice pokazala je blagotvornost i djelotvornost timova slušača – koji su prelazili granice podjela i slušajući s razumijevanjem, a bez prosuđivanja, pridonosili otpuštanju napetosti i stvarali siguran prostor za susrete. Kako bismo predali mirovni proces mještanima i osigurali njegovu održivost, trebalo je osigurati osnaživanje kapaciteta same zajednice i postaviti temelje održivih struktura.

Jedno od uporišta koje držimo ključnim je sposobnost zajednice za upravljanje sukobima. Stoga smo, oslanjajući se na tradiciju mirovnih vijeća u lokalnim zajednicama, pokrenuli proces stvaranja preduvjeta za uspostavljanje posredničkih službi. Trenerice Amalija Krstanović, Zehra Delić i Katarina Kruhonja su 2002. provele prvu osnovnu edukaciju za volontere medijatore u zajednici. Nakon toga radili smo sa sucima, policijom i sindikalnim povjerenicima u osnovnim u srednjim školama. Priručnik smo djelomično koristili i u edukacijama učenika i nastavnica za medijaciju u školama (čiji je rezultat pokretanje učeničke medijacijske službe u tri osnovne škole) te u edukacijama iz nenasilja i ophođenja sa sukobima za građanstvo. U suradnji s nekoliko lokalnih samouprava radimo na pripremama za uspostavljanje medijacijskih službi.

Zahvaljujemo Barbari Mitchels, dugogodišnjoj prijateljici Centra za mir, koja je napravila izbor materijala za ovaj priručnik, podržala naše napore i ohrabrila trenerice Centra za mir za provođenje prve osnovne edukacije za medijatore u zajednici.

Edukaciju smo, međutim, temeljili i na vlastitom iskustvu rada sa stanovništvom koje je još uvijek opterećeno traumama iz rata. Već samo spominjanje medijacije i rješavanje sukoba vrlo često izaziva asocijaciju na pomirenje i to ili nametnuto ili “jeftino”. Istovremeno, iskusili smo i ljekovitost (terapeutske učinke) razumijevanja dinamike sukoba (ljudi počinju razumijevati situaciju i sebe). Stoga, sa skupinama s kojima radimo, a tako i s volonterima koje pripremamo za medijatore, običavamo proći i osnovni teoretski okvir dinamike sukoba i upravljanja sukobom.

Centar za mir Osijek izdao je i vlastiti priručnik o medijaciji koji govori o procesu, kontekstu i raznolikim iskustvima formalne i neformalne medijacije članova i članica Centra za mir Osijek i naše partnerske organizacije Centra za mirovne studije iz Zagreba te Ars Publicae, također iz Zagreba.

Ovaj priručnik namijenjen je trenerima i trenericama koji se bave područjem izgradnje mira i zajednice. Nadamo da će ovaj mali korak biti od pomoći svima vama koji se zalažete za promicanje kulture dijaloga i kreativne transformacije sukoba.

Katarina Kruhonja